

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
421787	30.10.2017 tarihine kadar kullanımı yazar tarafından kısıtlanmıştır.	Türk romanında gayrimüslime bakış: 1900 – 1960 / Outlook on non - Muslim characters in the Turkish novel: 1900 – 1960 Yazar:NAİM ATABAĞSOY Danışman: DOÇ. DR. HAVVA NURAN TEZCAN Yer Bilgisi: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi / Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Siyasi tarih = Political history ; Türk romanı = Turkish novel	– Onaylandı Doktora Türkçe 2015 300 s.

Türk romanında 1900–1960 yılları arasında yayımlanan eserlerden seçilen örnekler yoluyla gayrimüslim karakterlerin ele alınışına odaklanan bu çalışma, aynı süreçte gayrimüslimler bağlamında öne çıkan siyasi, toplumsal ve ekonomik gelişmeleri de irdelemekte, böylelikle edebî ürünlerin tarihsel bağlam içerisinde anlamlandırılmasını amaçlamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun birçok alanda avantajlı konumda gösterilen gayrimüslim tebaası, Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle birlikte azınlık statüsüne yerleştirilirken bu statünün hukuki zeminini oluşturan Lozan Antlaşması bu noktada dikkat çekici hâle gelir. Bu bakımdan bu çalışma, Antlaşma'nın imzalandığı 1923 yılını teorik olarak merkezine almaktadır. Çalışma, 1923 yılını hazırlayan süreçte ve Cumhuriyet dönemindeki iktidar değişimleriyle geçirilen evrelerde öne çıkan gelişmeleri ve gayrimüslimler bakımından kırılma noktası niteliği taşıyan toplumsal olayları göz önüne alarak roman türündeki eserlerin, içerdiği gayrimüslim karakterler ve gayrimüslim kimliğine ilişkin söylemler üzerinden bu dönüşüm süreçlerinde nasıl reaksiyonlar gösterdiğini ortaya koyma gayreti taşımaktadır. Yirmi beş yazara ait toplam otuz roman yoluyla yürütülen incelemede, ideolojik olarak çok geniş bir yelpazeden seçilen eserlerde, gayrimüslimler söz konusu olduğunda –farklı ve hatta aykırı söylemi yansıtan metinlere rastlanabiliyorsa da– çoğu kez resmî söylemle örtüşen çıkarımlarda bulunduğu görülür. Bunun yanında, romanlarda gayrimüslim karakterlere ilişkin öne çıkan ötekileştirme biçimlerinin genellikle birbiriyle örtüştüğü ve bir bütünlük sergilediği gözlemlenmektedir. Ötekileştirici söylemin kapsam ve içeriğini de irdeleyen bu tez çalışması, yirminci yüzyılın başından Demokrat Parti İktidarı'nın sonuna kadar devam eden bir süreçte, gayrimüslimlerle ilgili olarak romandaki söylemlerle siyasi ve toplumsal düzeydeki söylemlerin ilişkisini detaylı olarak ele almayı hedeflemektedir.

This study focuses on the approaches towards non-Muslim characters in selected Turkish novels, published between 1900–1960. It also reviews the political, social and economic developments involving non-Muslims and aims to point out the significance of literary works in historical context. Non-Muslim citizens of the Ottoman Empire, who had been assumed to have an advantage over others in many areas, were defined as minorities by the declaration of Republic. The Treaty of Lausanne, by constituting the legal basis of this definition, plays a significant role in the establishment of the Republic. In this regard, the year 1923, when the Treaty was signed, is the theoretical focal point of the study. This study considers the prominent developments along the phases including government changes in the period of Republic and social events that are essentially breakpoints for non-Muslims, and in this way, it aims to reveal how those novels react to these transformation processes, through non-Muslim characters and discourses on non-Muslim identity they include. This study includes thirty novels from twenty five different authors, and when it comes to non-Muslims,

generated implications in the novels –it is also possible to come across with novels reflecting a different, or even an opposite discourse– ,selected from an ideologically wide range, mostly overlap with the official discourse. Besides, it is observed that the forms of alienation concerning non-Muslim characters in novels generally correspond to each other and constitute a whole. This thesis study which, on one hand, examines the extent and content of the alienating discourse, attempts to analyze the relations between the discourses on non-Muslims in novels and the ones in political and social levels in detail during a period from the beginning of the twentieth century to the end of the Democrat Party Power.